

Univerzita třetího věku

2

ČESKÉ NADZVUKOVÉ LETECTVO A PŘÍPAD GRIPEN

Bohuslav PERNICA

1

OSNOVA:

- Stát, moderní stát a vzdušný prostor
- Účelnost programu nadzvukového letectva
- Historické souvislosti pořízení programu
- Ekonomické parametry programu

Klíčové pojmy: *stát, vzdušný prostor, letectvo, air-policing, NATINAMDS, JAS-39 Gripen, korupce, pronájem, offset.*

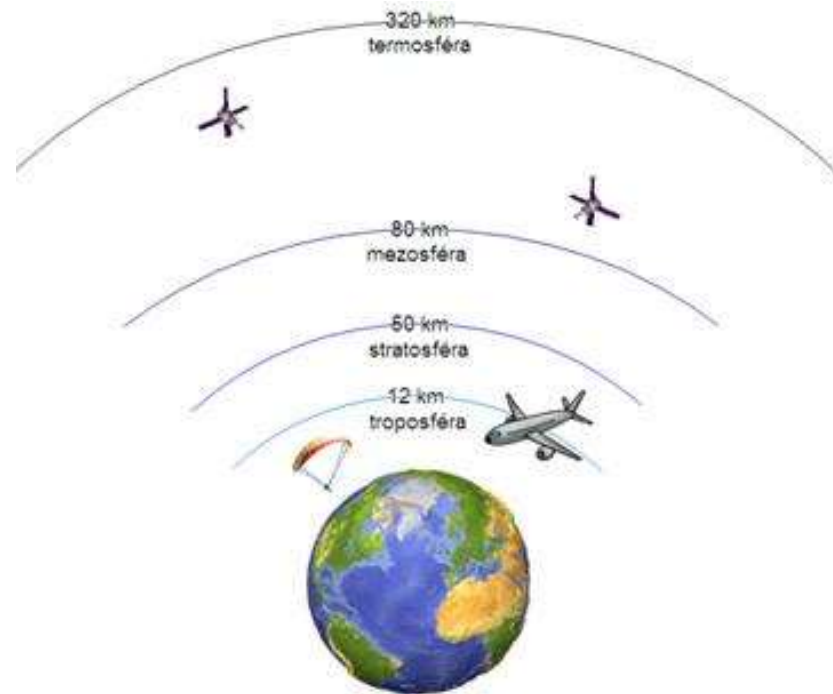
VESTFÁLSKÝ MÍR (TŘICETILETÁ VÁLKA 1618-1648)

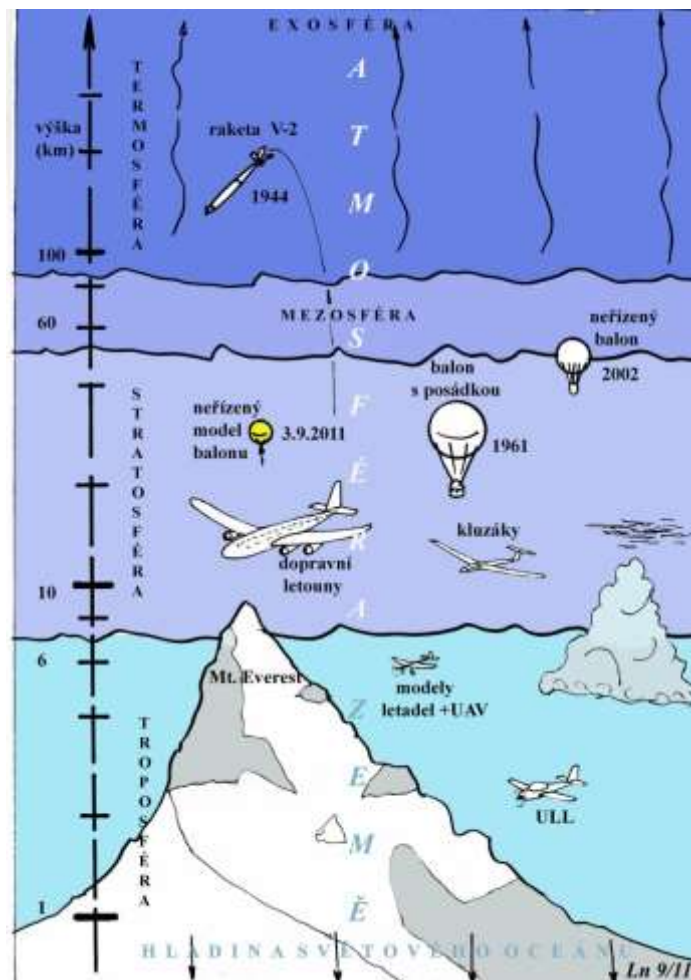
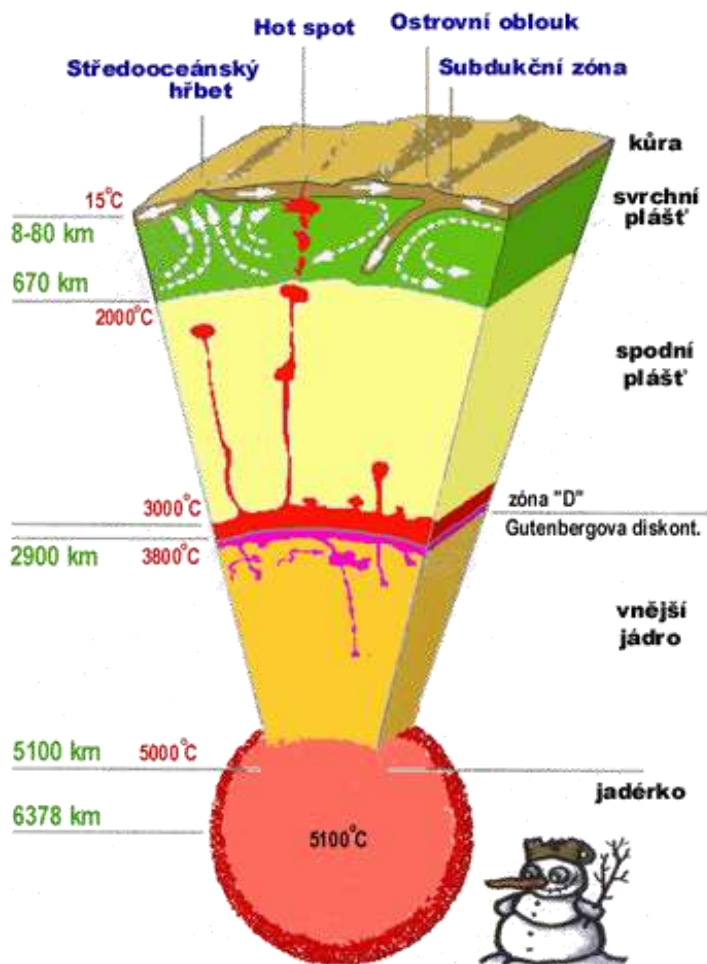

- čl. XVI, odst. 19 IPO/odst. 110 IPM): „...vojenská tělesa a vojska stran zúčastněných ve válce mají být rozpuštěna a vojáci z vojska propuštěni a každá z panovnických autorit si jen ve své zemi má ponechat ve službě pouze takové vojsko, které považuje za dostatečné k ochraně a bezpečnosti své a spravovaného území.“
- Stát má **právo budovat a udržovat ozbrojenou sílu** určenou k ochraně a obraně spravovaného prostoru a politického systému.

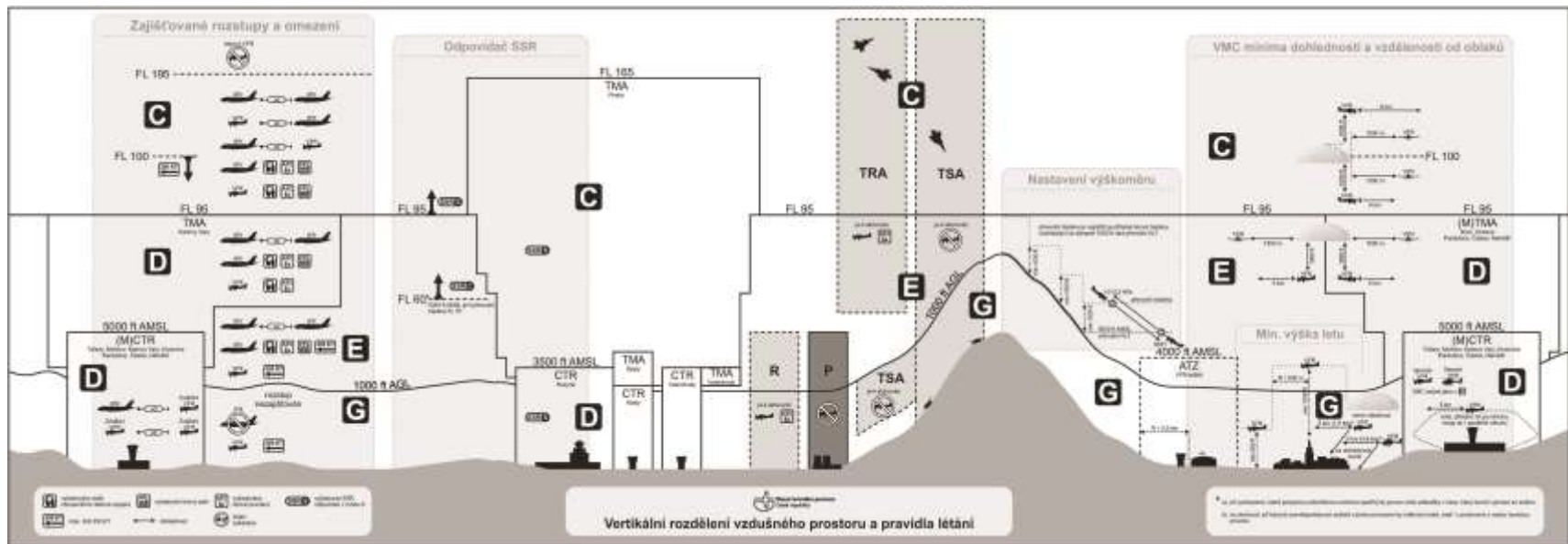
PROSTOROVÝ ASPEKT V MEZINÁRODNÍM PRÁVU VEŘEJNÉM

- vertikální (zemské jádro, kosmický prostor)
- horizontální = plocha (rozloha)
- hranice:
 - zemská (eroze, vulkanická činnost, rozšiřování plochy)
 - vodní (vodní tok, pobřežní vody, vodní plocha)
 - přirozená (geografická, kulturní) a umělá
 - majetková (plavidla, letouny, umělá kosmická tělesa)

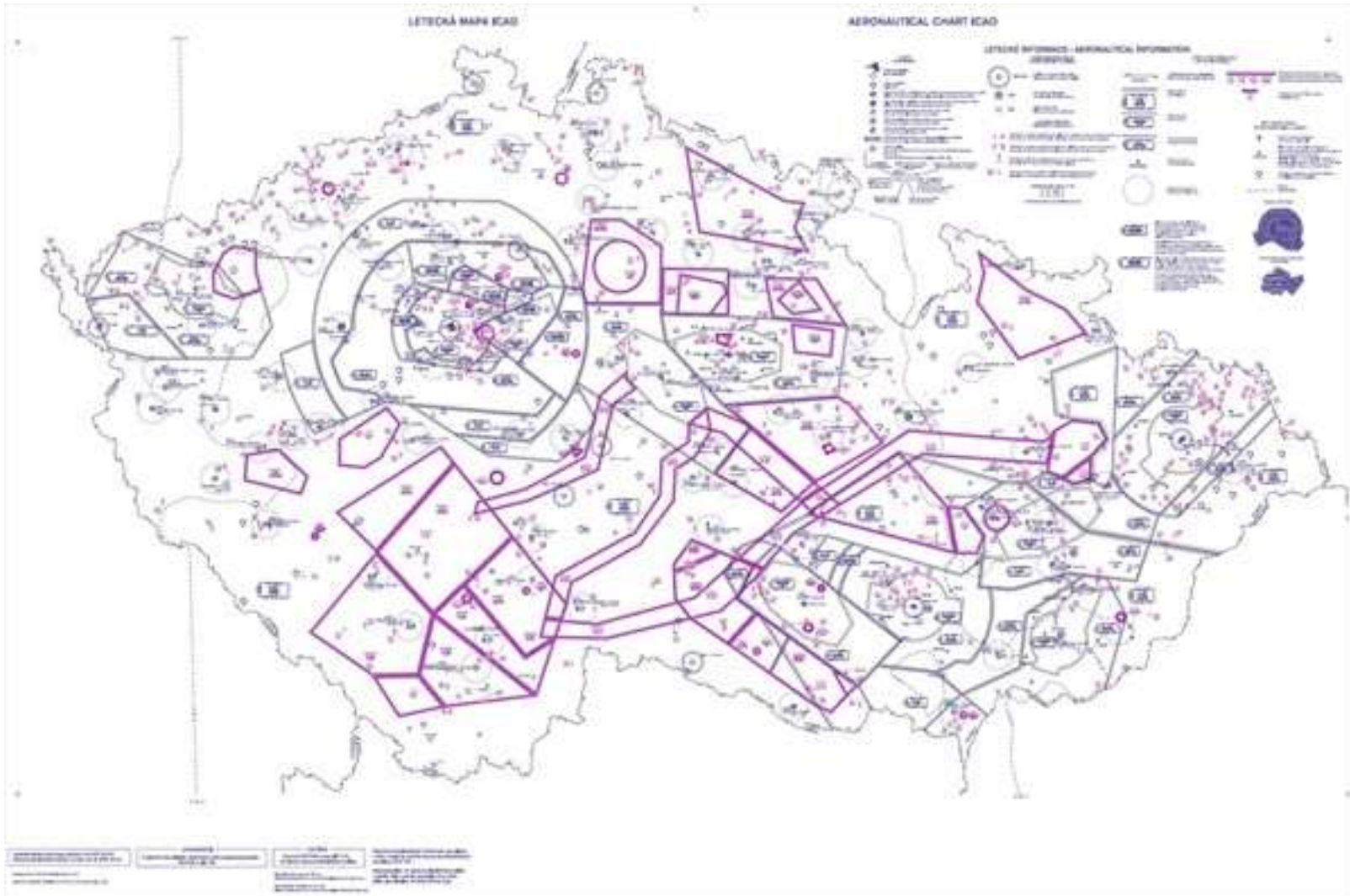

VZDUŠNÝ PROSTOR ČR (VERTIKÁLNÍ ROZDĚLENÍ)

ČESKÝ VZDUŠNÝ PROSTOR ČR (HORIZONTÁLNÍ ROZDĚLENÍ)

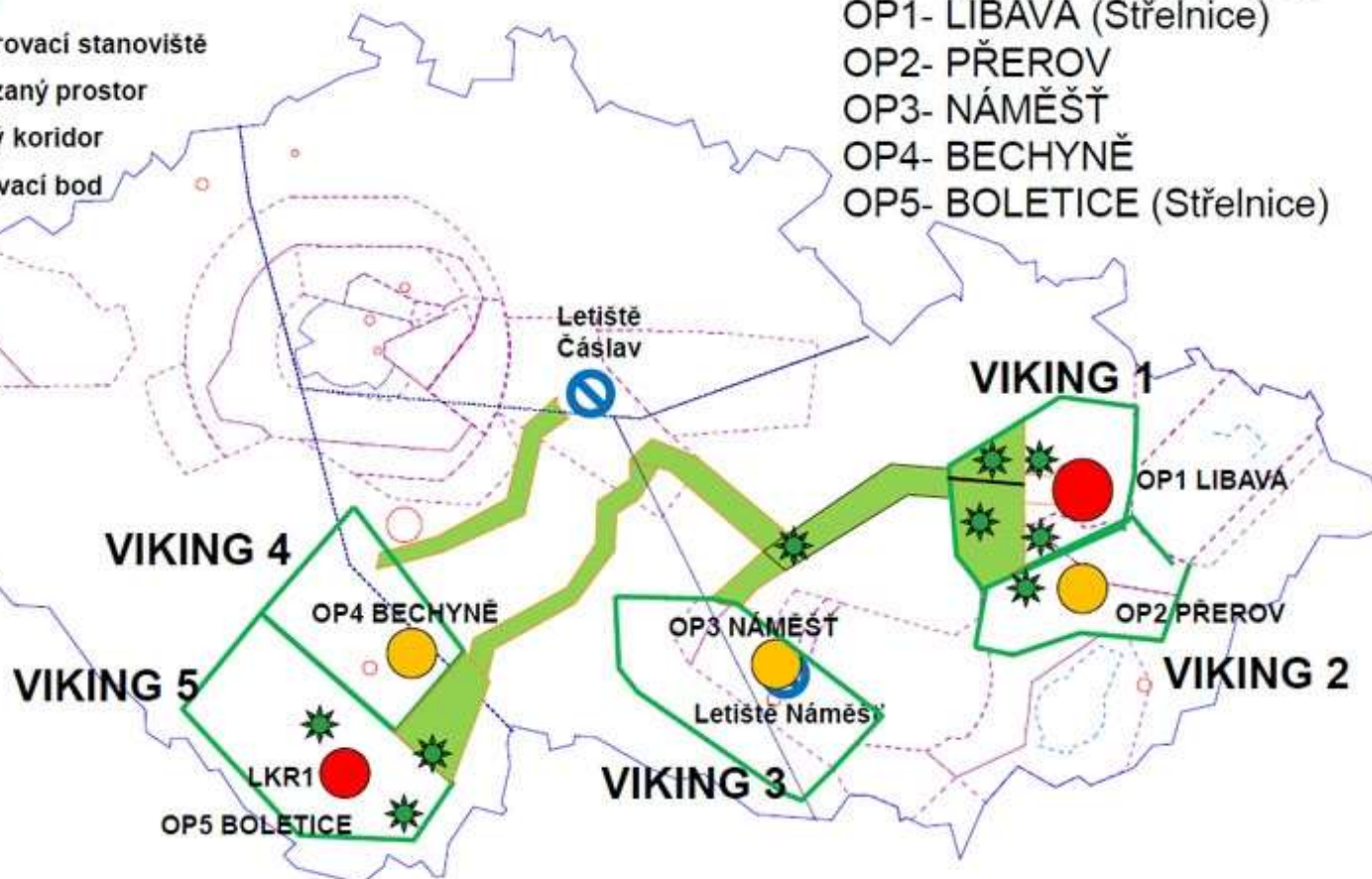

VZDUŠNÝ PROSTOR ČR- RAMSTEIN ROVER 2013

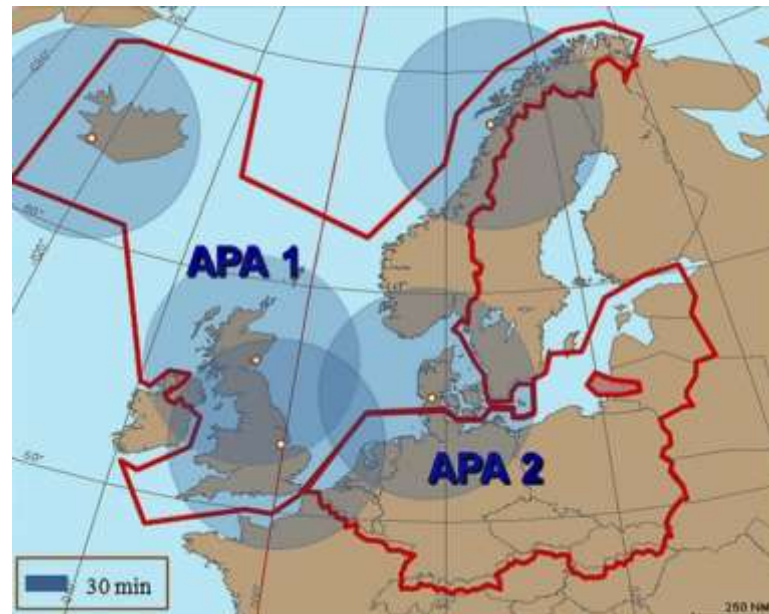
- OP pozorovací stanoviště
- LKR zakázaný prostor
- TC letový koridor
- ✱ vyčkávací bod

- OP1- LIBAVÁ (Střelnice)
- OP2- PŘEROV
- OP3- NÁMĚŠŤ
- OP4- BECHYNĚ
- OP5- BOLETICE (Střelnice)

VZDUŠNÝ PROSTOR NATO

- **NADGE:** NATO Air Defence Ground Environment (1956, 18 radarových stanic)
- **NATINADS:** NATO Integrated Air Defense System (1972, 84 radarových stanic)
- **NATINAMDS:** NATO Integrated Air and Missile Defence System (2012, propojeno s „raketovým deštníkem“)

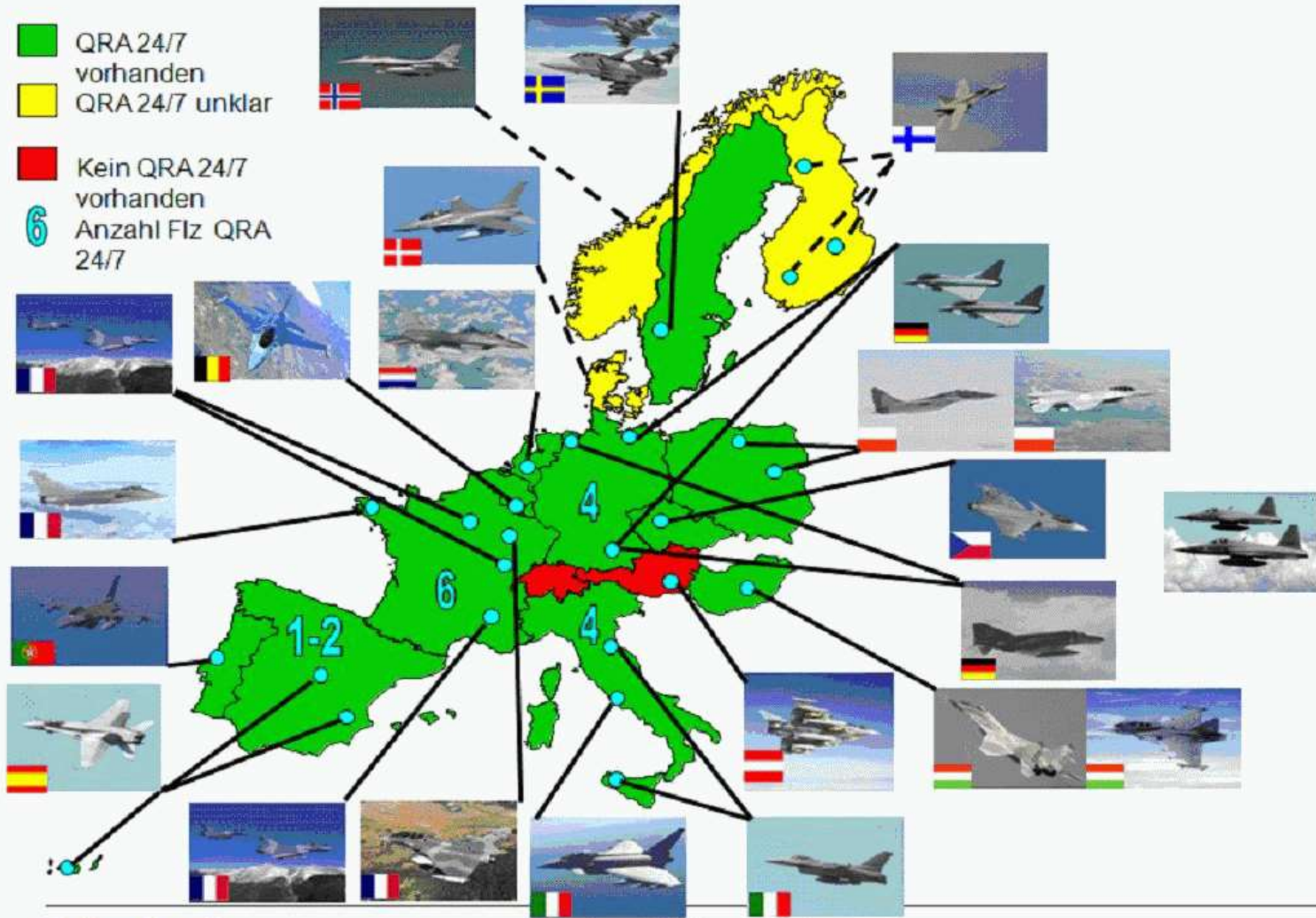

Combined Air Operations Centre (**CAOC**): Torrejon (Španělsko), Uedem (SRN), mobilní centrum: Poggio Renatico (Itálie).

Alarmstart: Quick Reaction Alert (QRA)

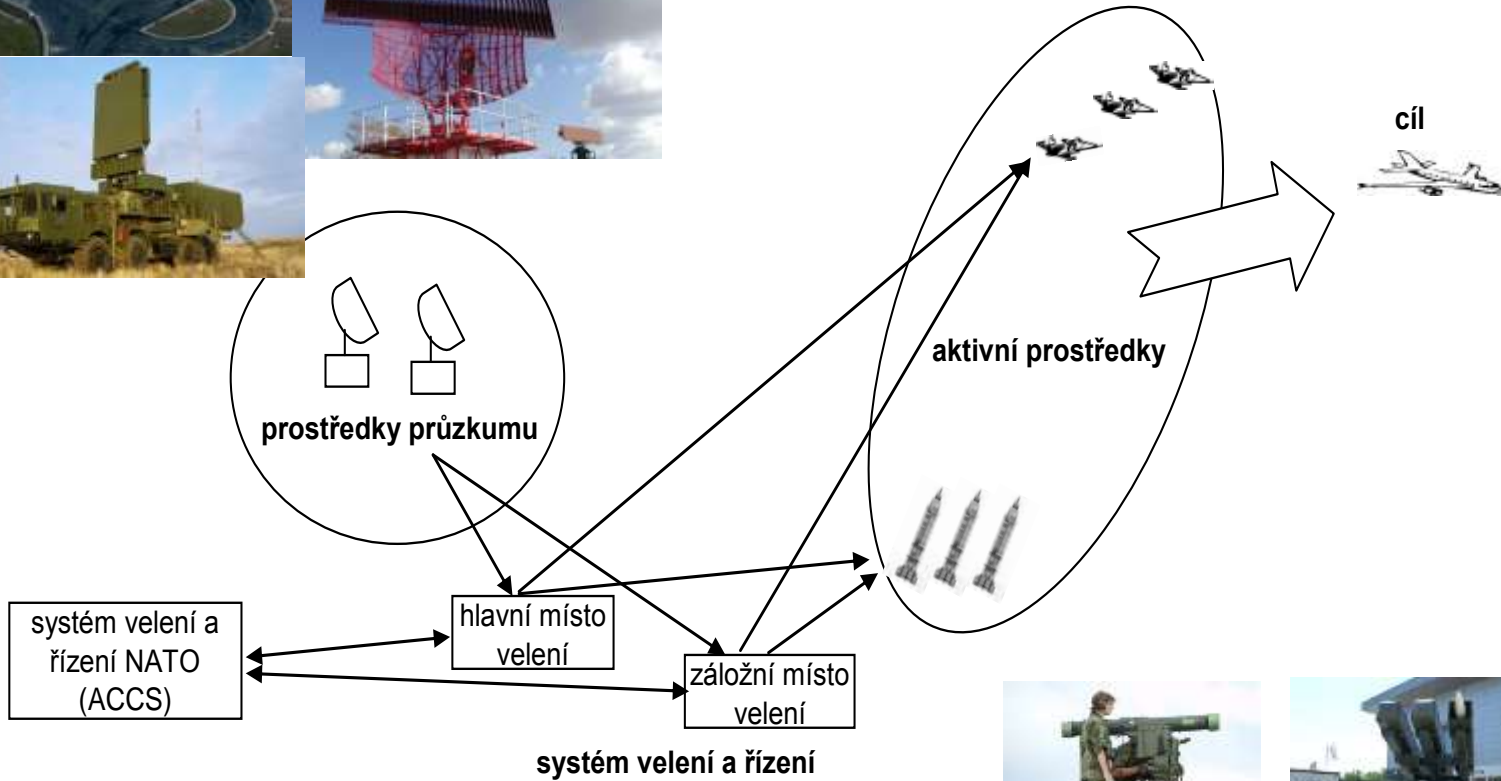
- QRA 24/7 vorhanden
- QRA 24/7 unklar
- Kein QRA 24/7 vorhanden
- 6 Anzahl Flz QRA 24/7

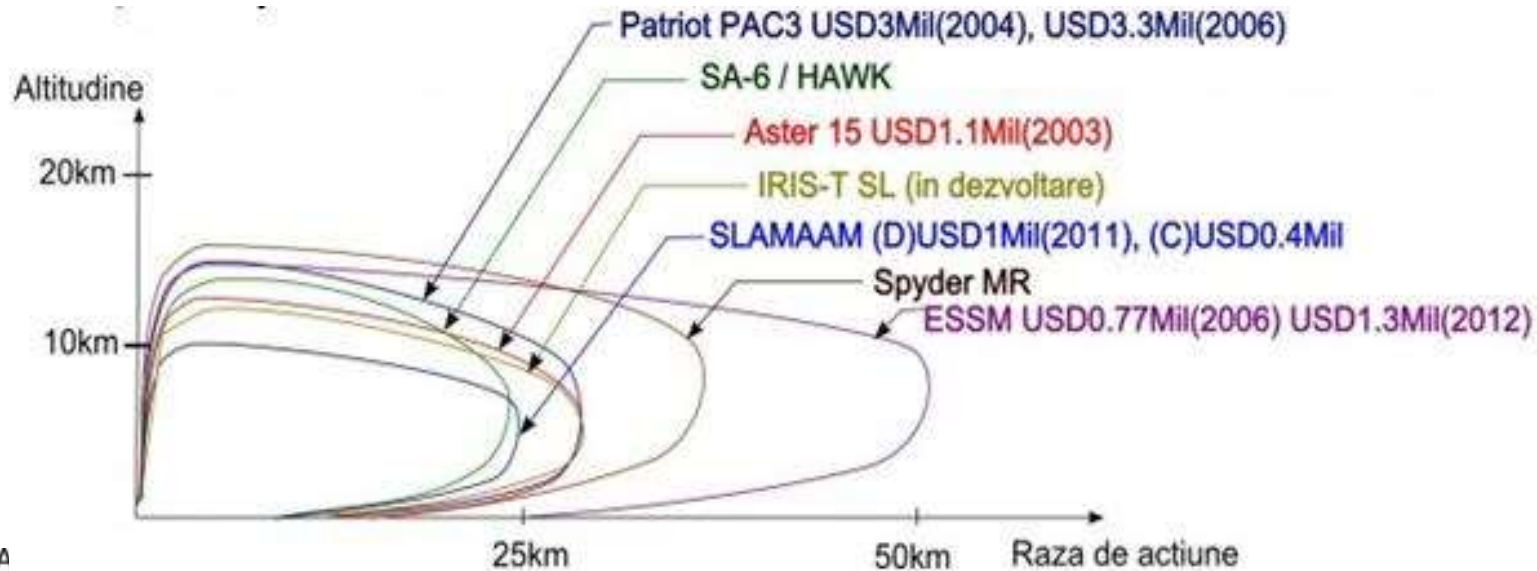
Schweizer Armee
Luftwaffe

Oktober 2010

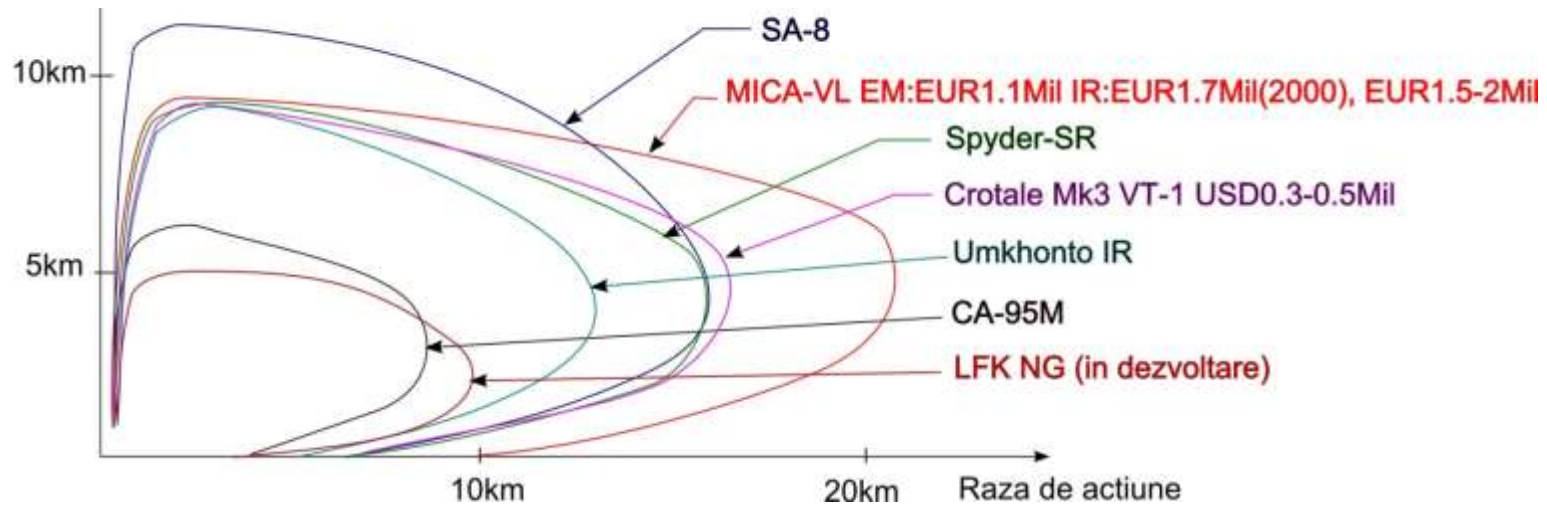
ÚČELNOST: AIR-POLICING

RAKETOVÉ SYSTÉMY

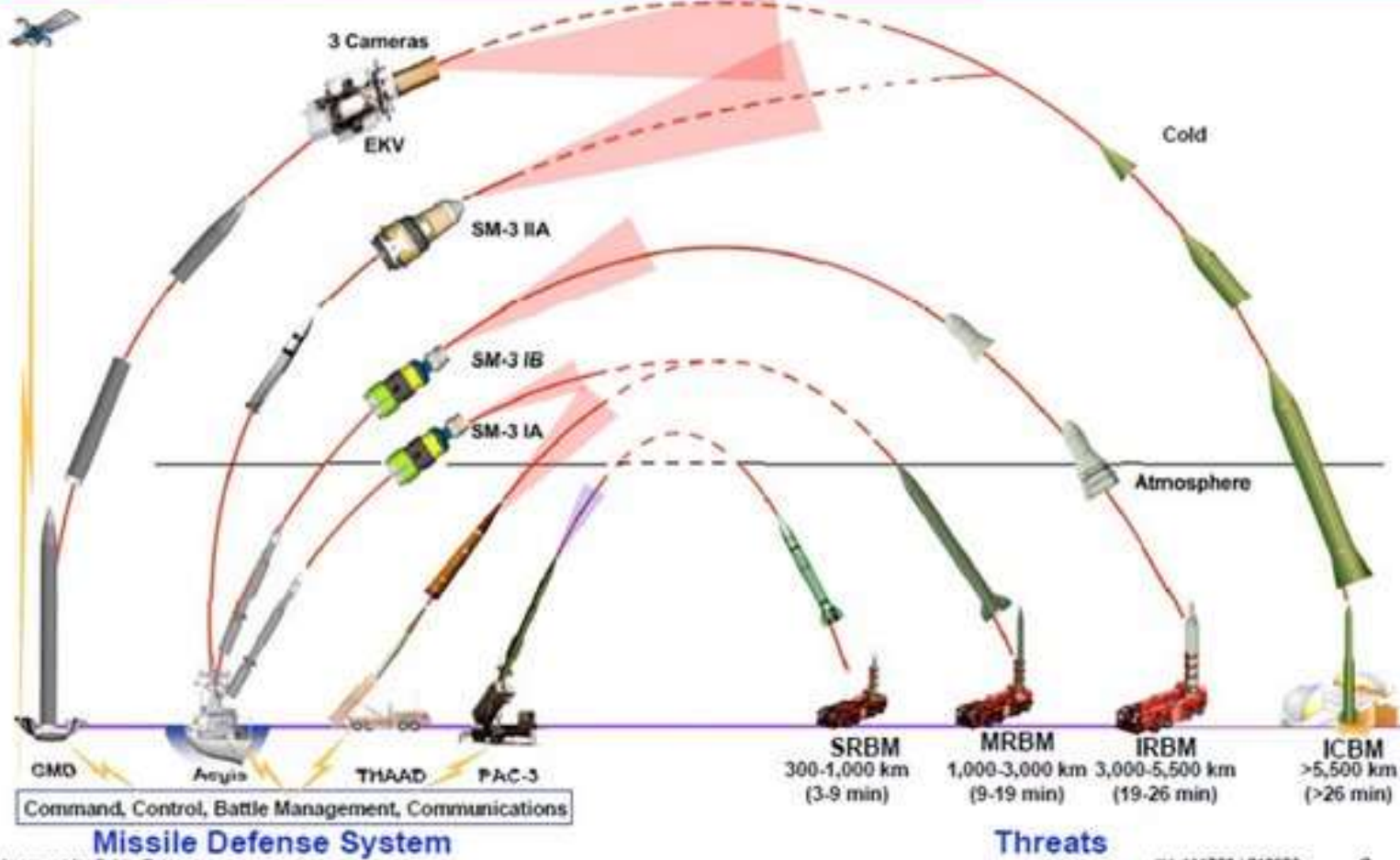

A

Missile Defense Interceptor Basics

Approved for Public Release
09-MDA-4234 (23 JAN 09)

ma-111726 / 012609

6

13

ÚČELNOST: LETECKÝ SOUBOJ

Typ	M _{max}	H _{max} (m)	P (kp)	G (kg)	S (m ²)	dolet (km)	k
MiG-21 MF	2,10	19 000	64,72	7 600	23,00	1 850	0,0022
MiG-21 bis	2,10	18 500	76,50	7 900	23,00	2 000	0,0029
MiG-23 MF	2,35	17 500	120,00	14 270	36,00	2 100	0,0021
MiG-23 ML	2,35	17 500	127,40	13 700	36,00	2 500	0,0024
MiG-29, C	2,35	18 000	162,00	13 470	38,00	2 200	0,0033
Su-27	2,35	20 000	245,20	20 000	62,00	4 000	0,0038
Su-22	2,10	18 000	117,00	18 400	37,00	2 550	0,0013
F-16	2,25	18 500	158,86	19 600	49,20	4 100	0,0020
J-35	2,00	20 000	81,60	12 000	49,20	3 250	0,0028
F-15	2,5	19 800	222,40	20 000	56,50	4 800	0,0031
F-16	2,0	15 300	128,90	10 000	27,87	3 900	0,0036
F-18	1,8	16 100	156,40	12 900	37,15	3 400	0,0035
Mirage 2000C	2,2	18 000	95,10	9 700	41,00	3 300	0,0039

legenda:

M... Mach (rychlost zvuku)

H... dostup

P... tah motoru

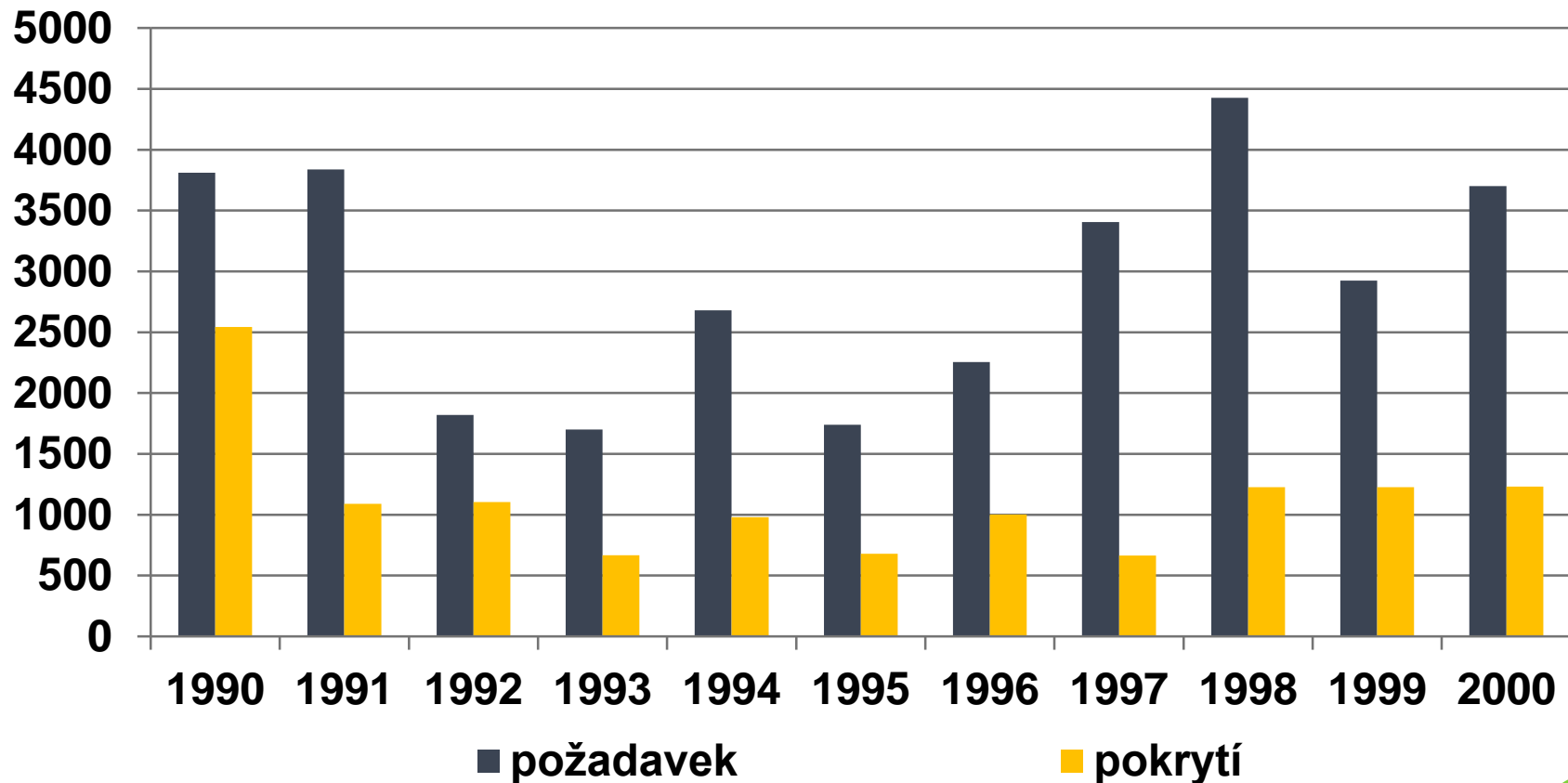
G... hmotnost letounu

S... plocha křídél

PROTIVZDUŠNÁ OBRANA STÁTU

- S-300 PMU
- S-200 VEGA
- S-125 NĚVA
- S-75 VOLCHOV
- **2K12 KUB** (9K37 BUK)
- 2K35 STRELA-10
- 2K35 STRELA-2
- 2K37 IGLA
- **RBS-70**
- Mig-29
- Mig-21 MF
- Mig-23 UB
- L-39 ZA, Mi-24 D

POŽADAVKY ČESKÉHO LETECTVA A JEJICH POKRYTÍ (MIL. KČ/Kčs)

pramen: HAJNA, P., REJZEK, M. *Plnění úkolů logistické podpory vojenského letectva*. In. Teoretické a praktické ekonomické aspekty zabezpečení obrany. ISBN 88-7231-065-8. s. 171-176.

POČET LETADEL A NÁLET VE VYBRANÝCH LETECH V AČR

typ	1993	1995	1996	1997	1998	1999
MiG 21	62	?	?	42	40	40
MiG 23	52	?	?	19	18	8
MiG 29	10	?	?	0	0	0
Su 22	34	?	?	34	32	32
bojové letouny	183	?	?	120	114	104
cvičné letouny	78	?	?	67	66	66
dopravní letouny	40	?	?	23	23	23
vrtulníky	113	?	?	85	117	117
nálet (let.hod.)	?	17 713	4 280 (PVOS)	22 463	23 463	?
splněný nálet	?	88,4 %	85,6 %	69,0 %	81,0 %	?

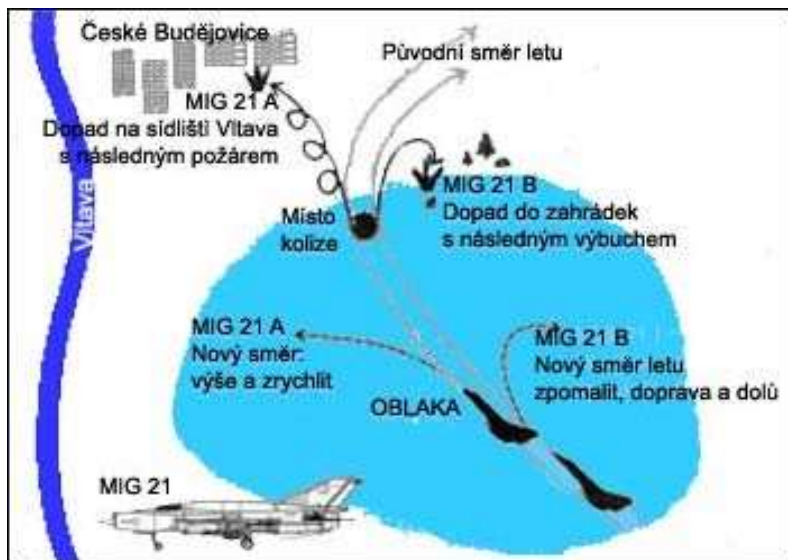
pramen: *ročenka MO. 1993-2000*. Praha: MO ČR

NEHODY ČESKÝCH PROUDOVÝCH LETADEL

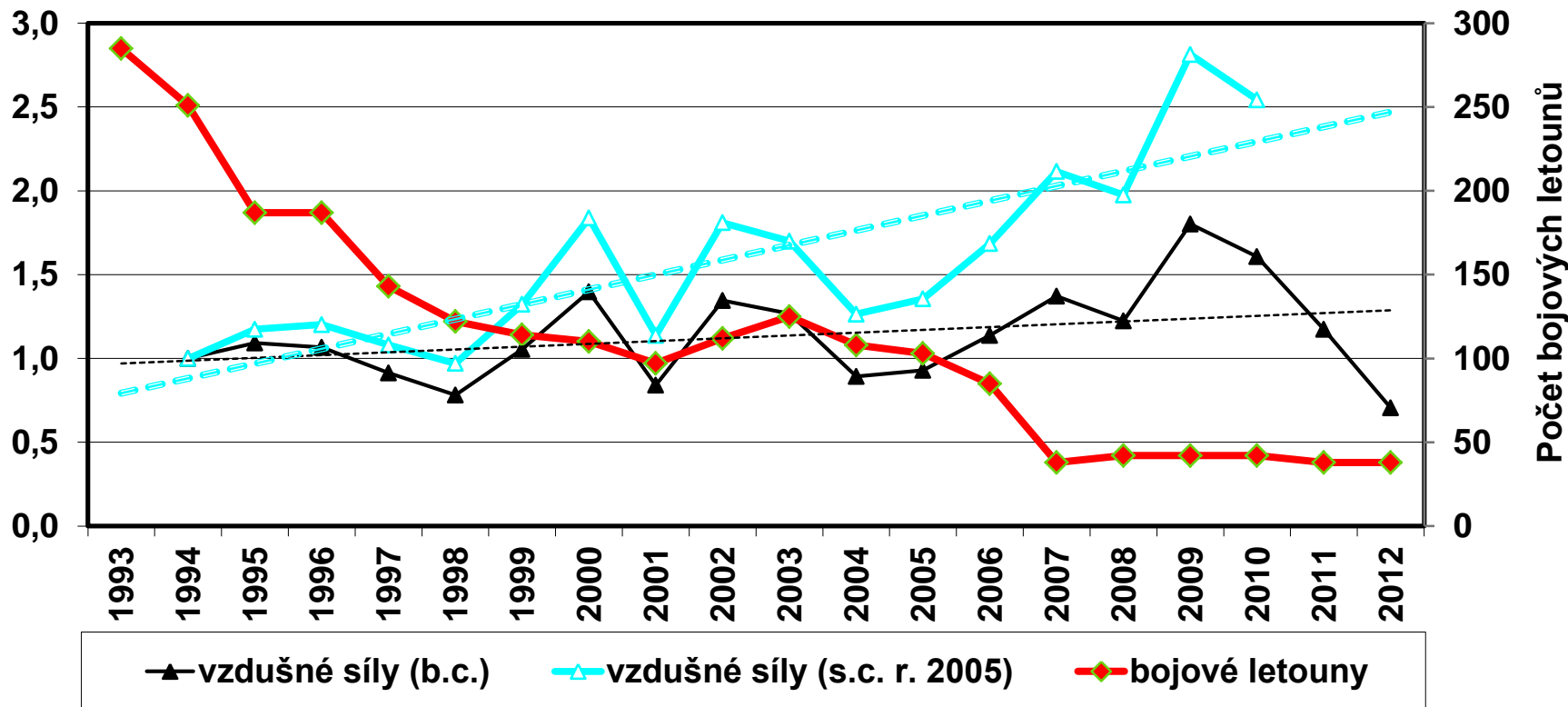
rok	datum	Mig-21, Su-22, Mig-23	L29, L39, L159
2012	22.11.2012		1
2010	16.12.2010		1
	12.7.2010		1
2003	24.2.2003		1
2001	1.8.2001		1
2000	10.10.2000	1	
	1.8.2000		1
	16.6.2000	1	
1999	17.6.1999	2	
1998	8.6.1998	2	
	19.5.1998	1	
	18.2.1998		1
1996	19.11.1996	1	
	1.11.1996	1	
	2.9.1996	1	
	1.2.1996		1
1993	30.6.1993		1
	18.3.1993	1	

8. 6. 1998

- o <https://www.youtube.com/watch?v=4DyUNdGttQk>

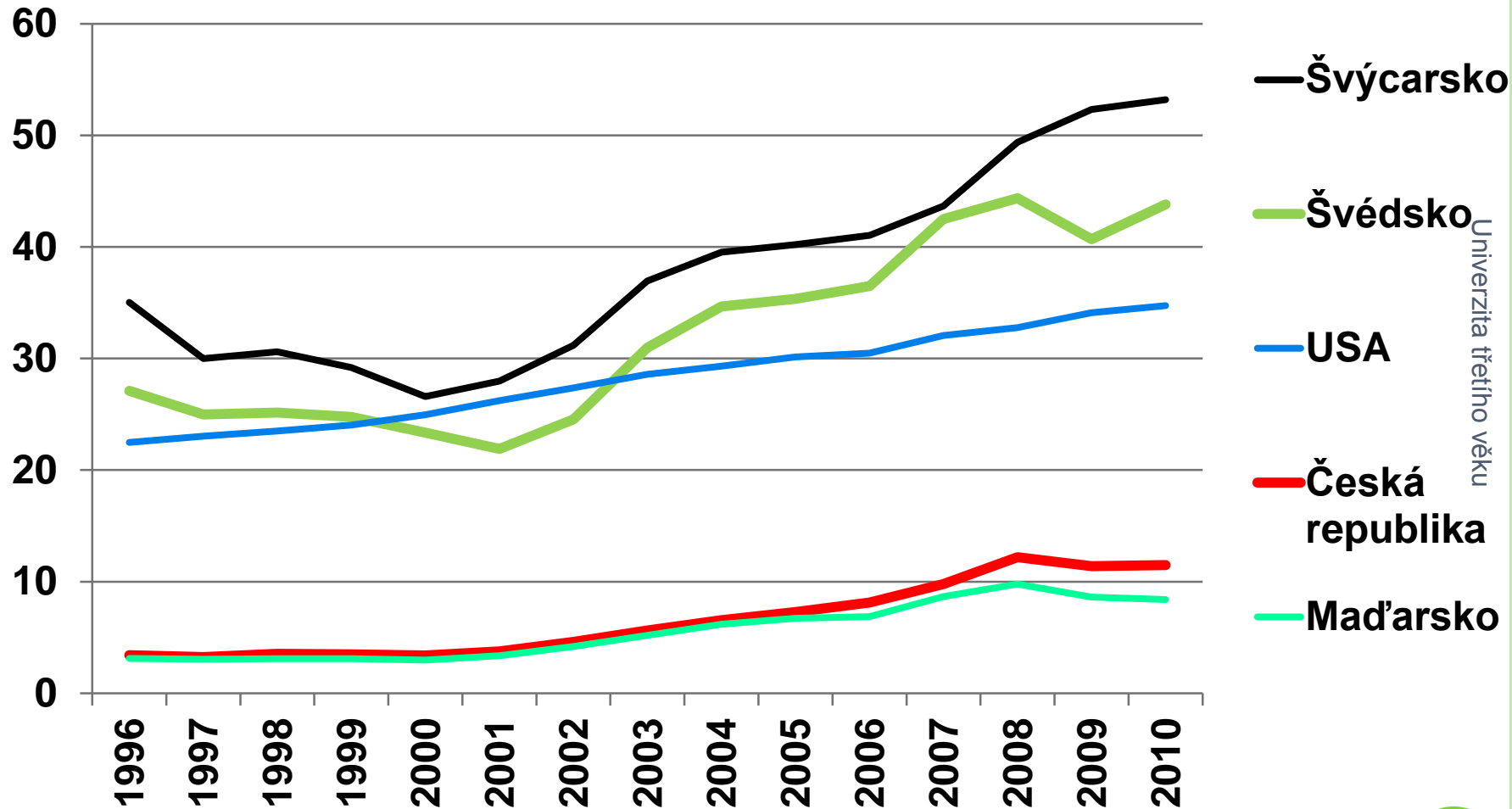
POČET BOJOVÝCH LETOUNŮ A VÝDAJE NA PROVOZ A ÚDRŽBU VZDUŠNÝCH SIL JAKO INDEX (1993 = 1,0)

RELATIVNÍ HODNOTA PENĚŽ

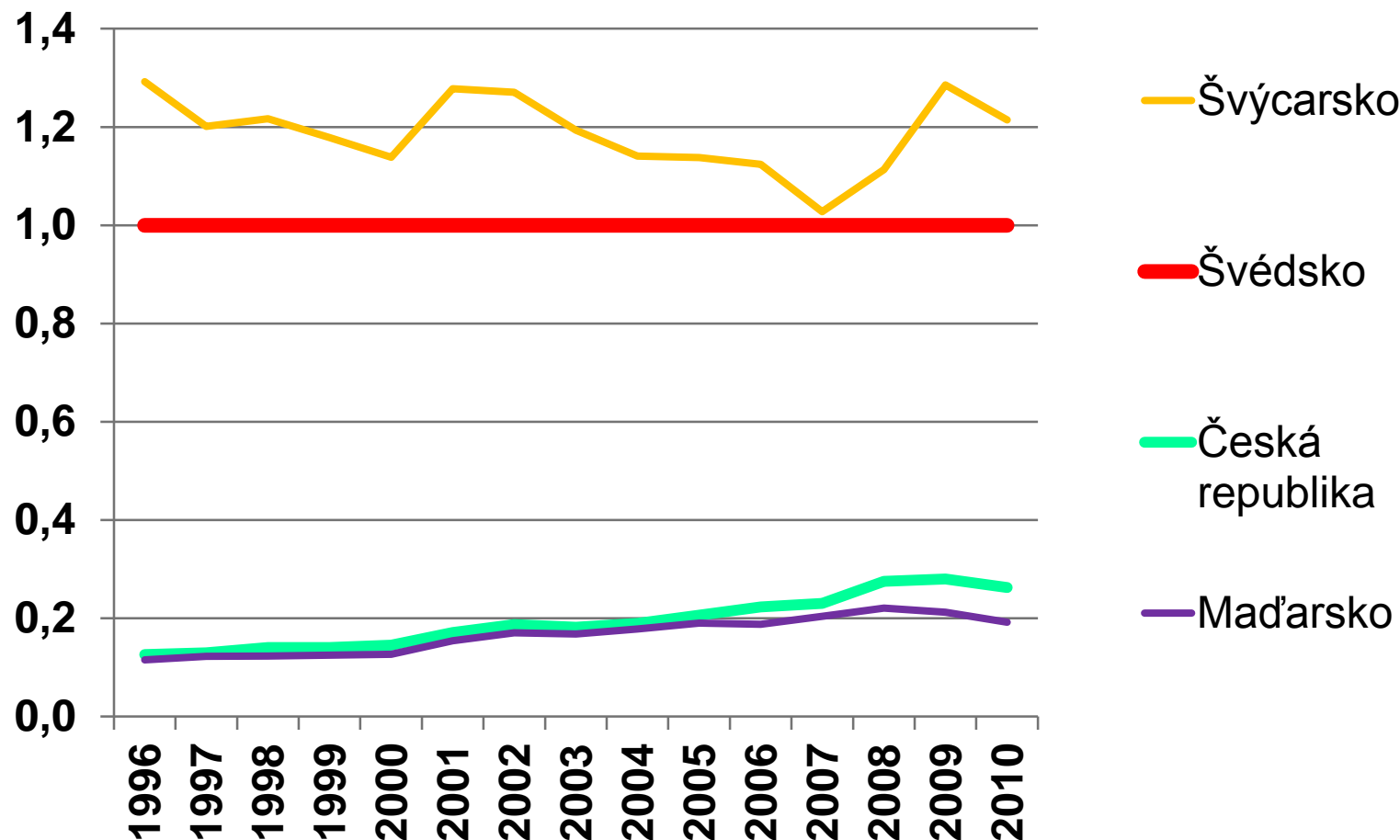
<i>Podíl na HDP (%)</i>	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nizozemsko	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,5
Česká republika	2,1	1,9	2,0	1,7	1,6	1,4	1,4
Maďarsko	1,7	1,5	1,4	1,2	1,3	1,2	1,1
Polsko	1,9	1,9	1,9	1,9	2,0	1,7	1,8
Slovensko	1,9	1,7	1,7	1,6	1,5	1,5	1,4
Rakousko	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	0,9
<i>mil. USD – stálé ceny 2010</i>	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Nizozemsko	11 283	11 370	11 388	11 922	12 082	11 873	12 129
V4	12 915	12 807	13 631	13 627	14 507	13 085	13 330
Česká republika	3 314	3 180	3 477	3 212	3 098	2 641	2 719
Maďarsko	2 129	1 971	1 951	1 749	1 782	1 656	1 476
Polsko	6 137	6 416	6 859	7 303	8 256	7 385	7 917
Slovensko	1 335	1 240	1 344	1 363	1 371	1 403	1 218
Česko+Slovensko	4 649	4 420	4 821	4 575	4 469	4 044	3 937
Rakousko	3 291	3 297	3 226	3 098	3 683	3 570	3 334

NÁKLADY NA HODINU PRÁCE V PRŮMYSLU (USD)

Pramen: *Bureau of Labor Statistics, Division of International Labor Comparisons, International Comparisons of Hourly Compensation Costs in Manufacturing, 2010*

NÁKLADY NA HODINU PRÁCE V PRŮMYSLU JAKO NÁSOBEK MZDOVÉ HLADINY ŠVÉDSKA

Pramen: *Bureau of Labor Statistics, Division of International Labor Comparisons, International Comparisons of Hourly Compensation Costs in Manufacturing, 2010*

Photo taken by: Saab

KANDIDÁTI VÝBĚRU

Jednomotorové

- General Dynamics: **F-16 Fighting Falcon** (USA), FMF/IMET
- SAAB Group: **JAS-39 (A/B, C/D) Gripen** (Švédsko)

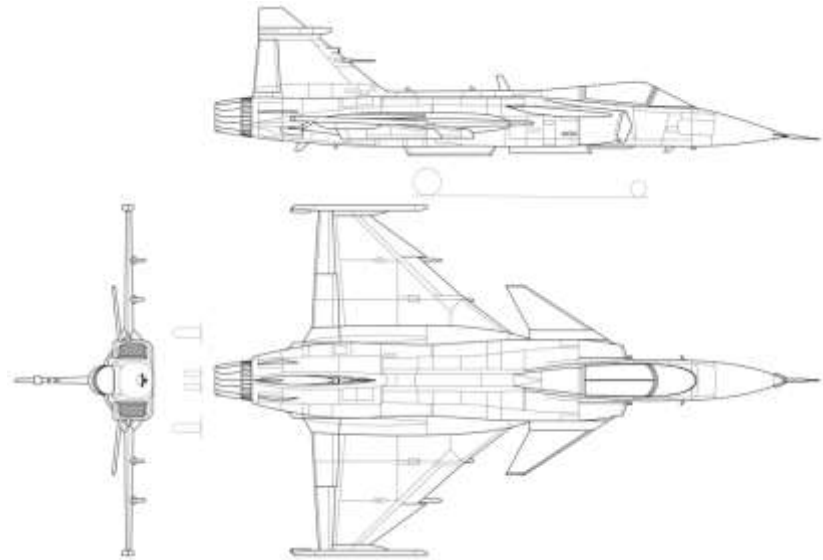
Dvojmotorové

- Dassault: **Rafale** (Francie)
- Eurofighter: **Typhoon** (SRN, Velká Británie, Itálie, Španělsko)

JAS-39 GRIPEN

- **Délka:** 14,1 m
- **Rozpětí:** 8,4 m
- **Výška:** 4,5 m
- **Nosná plocha :** 30,0 m²
- **Hmotnost (prázdný):** 5 700 kg
- **Hmotnost (naložen):** 8 500 kg
- **Maximální vzletová hmotnost:** 14 000 kg
- **Pohonná jednotka:** 1 × dvouproudový motor Volvo Aero RM12s přidavným spalováním
- **Maximální rychlost:** 2 204 km/h
- **Přeletový dolet:** 3 200 km s příd. nádržemi
- **Akční rádius:** 800 km
- **Plošné zatížení:** 336 kg/m²
- **Dostup:** 15452 m
- **Tah/Hmotnost:** 0,97
- A, C, E... jednomístná (bojová) verze
- B, D, F... dvojmístná (cvičná) verze

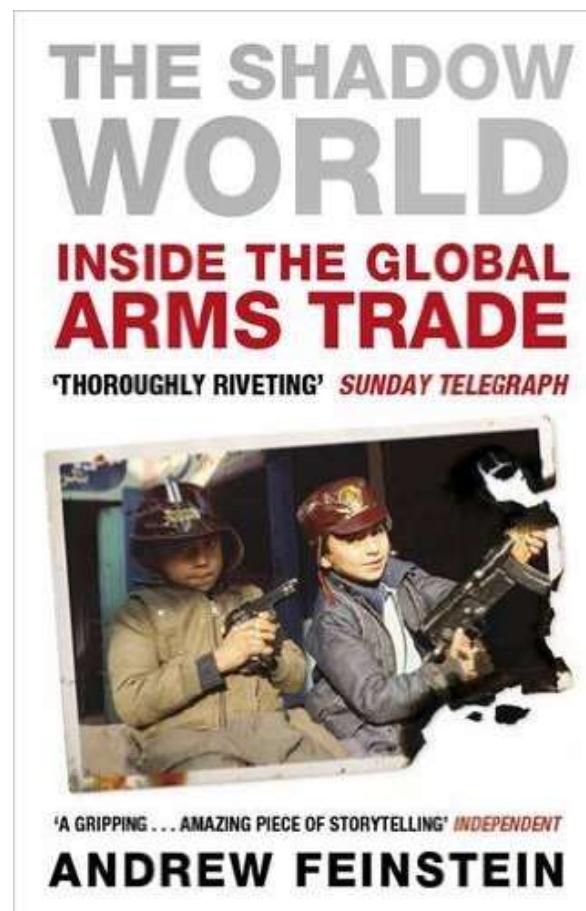
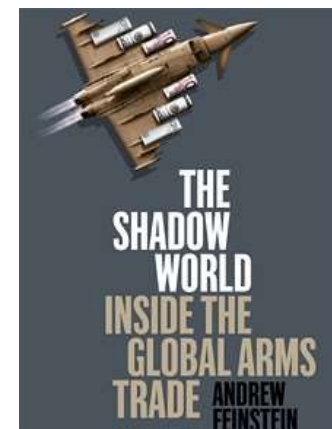

- **JAS-39 Gripen A/B (1988-2004)**
 - Švédsko: 5 prototypů
 - Švédsko: 70 verze A, 14 verze B)
- **JAS-39 Gripen C/D (2005-2015)**
 - Švédsko: 45 verze C, 10 verze D;
 - Česká republika: 12 C + 2 D,
 - Maďarsko: 12 C + 2 D EBS HU,
 - Velká Británie: 1 C
 - JAR: 19 C + 9 D
 - Thajsko: 12 C
- **JAS-39 Gripen E/F (2016-)**
 - Švýcarsko: 22 E (referendum v r. 2014)
 - Brazílie: 22 E

GRIPEN V LITERATUŘE (A UMĚNÍ)

Barbra Poláková a David Koller - Sami

SAAB**BAE SYSTEMS**

JAS-39 GRIPEN V ČR

○ Fáze 1 (1998-2002):

- pokus koupit **28 letounů do vlastnictví ČR** od konsorcia SAAB/BAE Systems (Gripen Interanational s.r.o.)
- financování vydáním dluhopisů (zákon neprošel o 1 hlas)
- záměr skončil po volbách do Poslanecké sněmovny a povodních 2002
- vyšetřování úplatkářské aféry BAE Systems

○ Fáze 2 (2004-2015):

- výběrové řízení na pronájem nebo koupi (JAS-39 Gripen zvítězil o 1 tisícinu bodu)
- smlouva o pronájmu letounů od Švédského království na 10 let (1. 1. 2005 do 30. 9. 2015) zprostředkováno FMV (Försvarets materielverk)
- 2004 podepsáno MoU o průmyslové spolupráci (SAAB) – offsety v hodnotě 130 % ceny, z toho 20 % přímé offsety
- pronájem 12 letounů verze C a 2 letounů verze D v ceně 19,665 mld. Kč bez DPH (fixace v českých korunách)
- výzbroj (rakety, průzkumné kontejnery) řešeny samostatně v kontextu s L-159 ALCA
- povinnost platit DPH (21 %) ze splátky od r. 2010
- splátka = pronájem majetku ku služby spojené s pronájmem (logistický pool) v poměru 2 ku 1

○ Fáze 3 (2015-2027):

- sleva oproti současné ceně 25-30 %
- plná kompatibilita a plné spektrum použití (JAS)
- Zprostředkováno FXM (Försvaresexportmyndigheten)

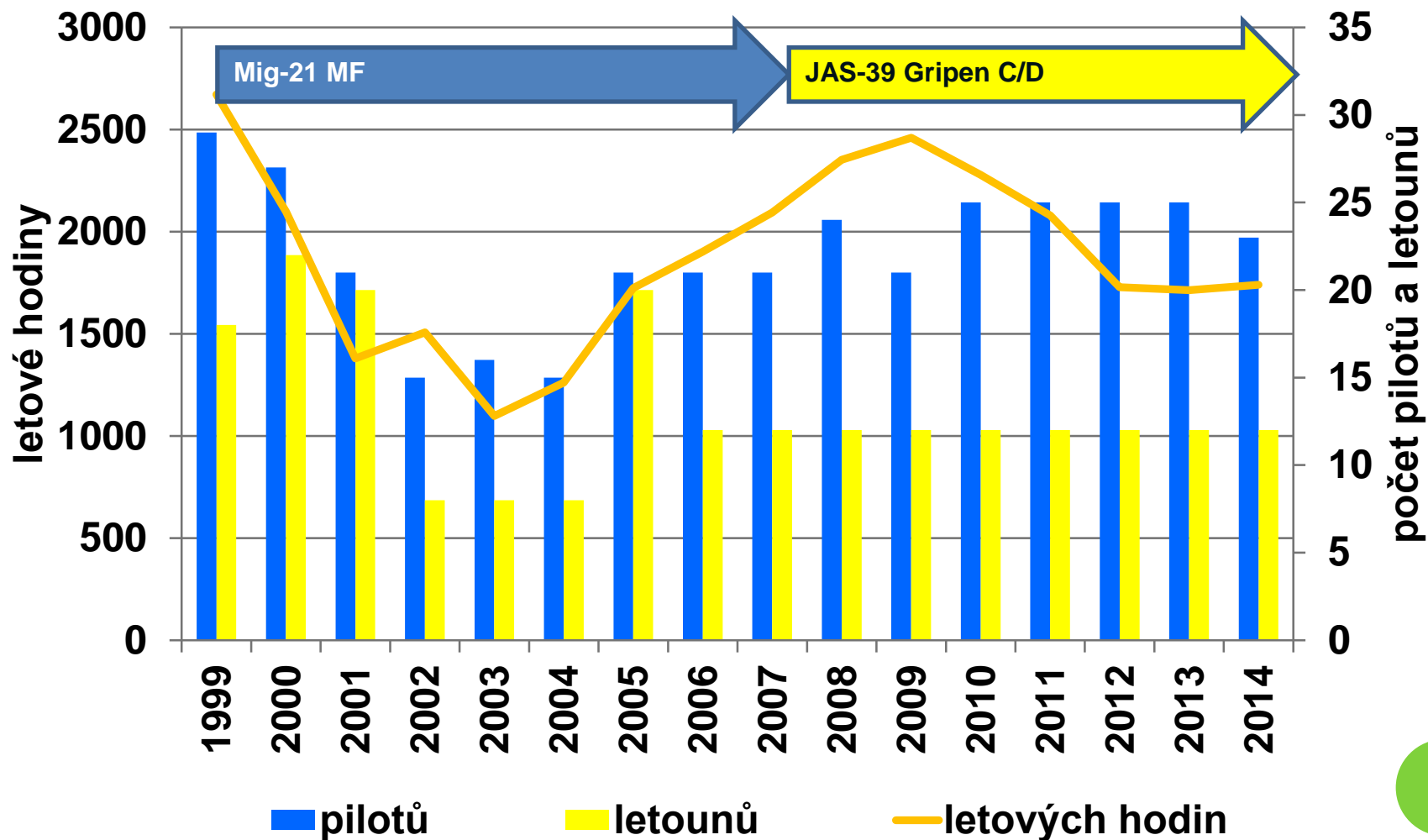

RODINA WALLENBERG

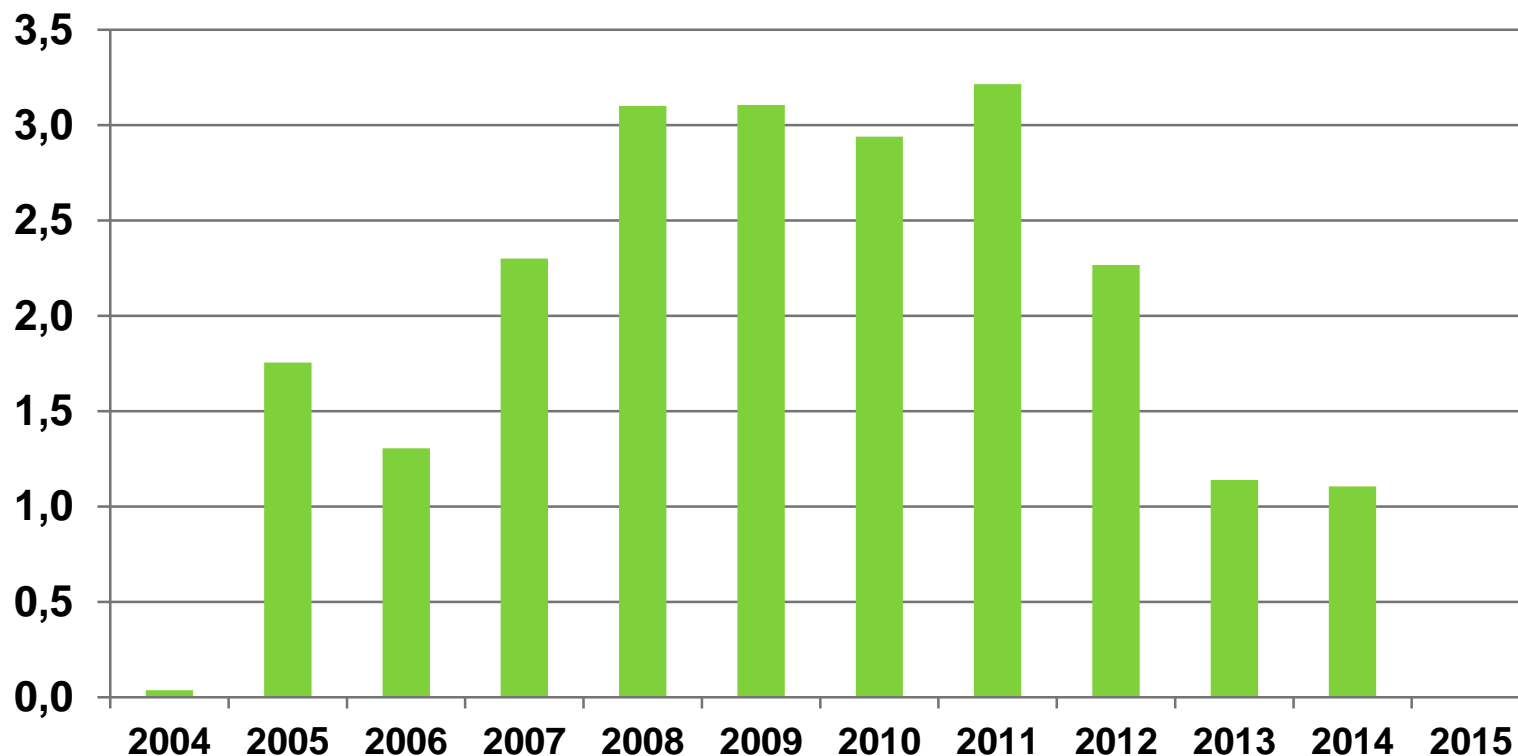

- **Wallenbergové** jsou jedna z nejprestižnějších rodin Švédska (Rothschildové Severu): bankéři, diplomaté a státníci. Přes 150 let provozují Stockholms Enskilda Bank/Skandinaviska Enskilda Banken, spravují investiční fondy (Investor) a uplatňují vliv na vývoj švédského průmyslu (1937 založili skupinu SAAB).
- **Raoul Gustav Wallenberg** (4. 8. 1912 – 16. 7. 1947): švédský diplomat, který během 2. světové války působil v Budapešti a zachránil až 100 000 maďarských Židů před holokaustem vydáním švédského pasu.

NATINAMDS: PROSTŘEDKY A VÝKONY NADZVUKOVÉHO LETECTVA ČR

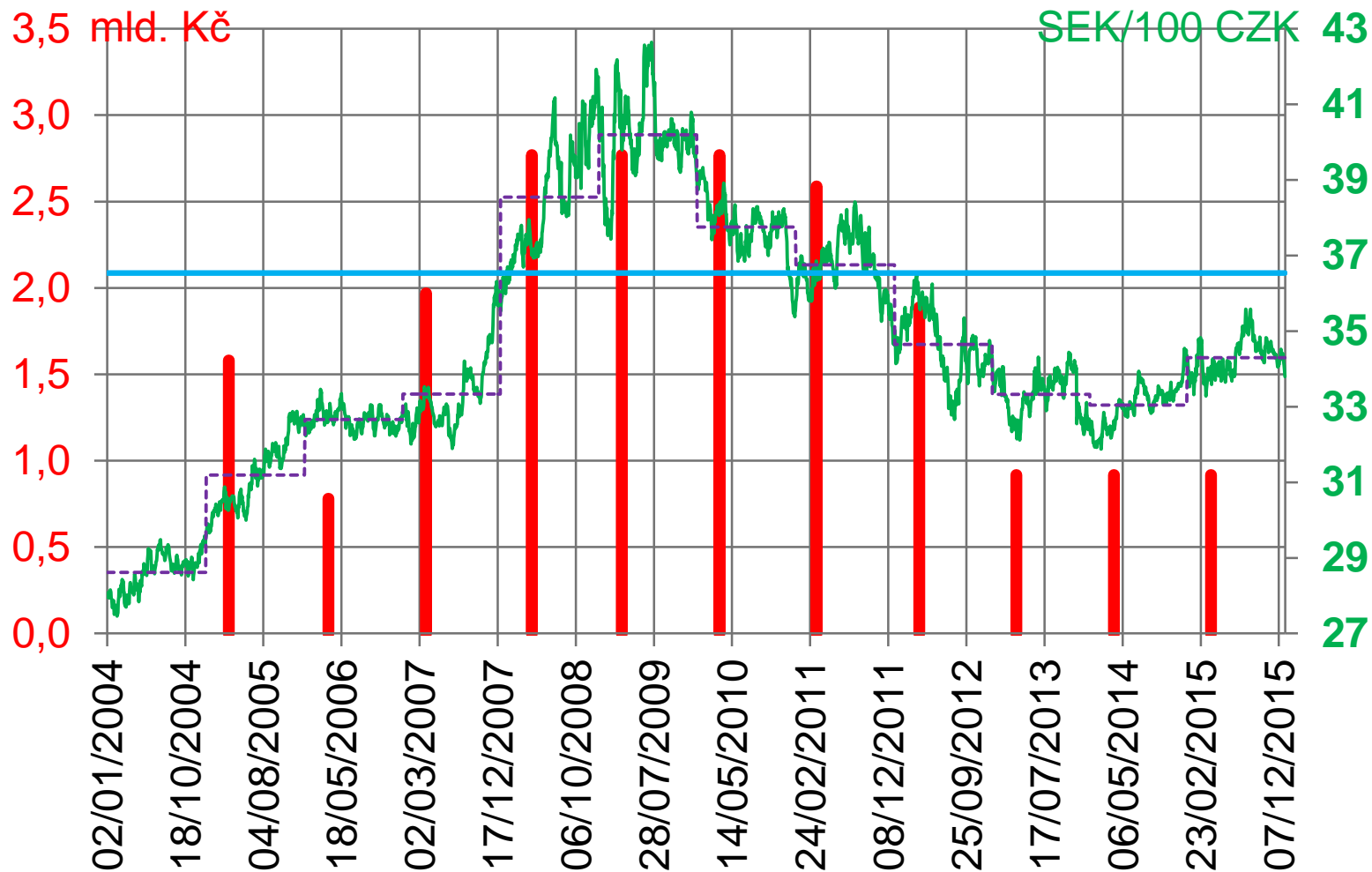
PROGRAM „POŘÍZENÍ A ZABEZPEČENÍ PROVOZU NADZVUKOVÝCH LETADEL“ (MLD. KČ)

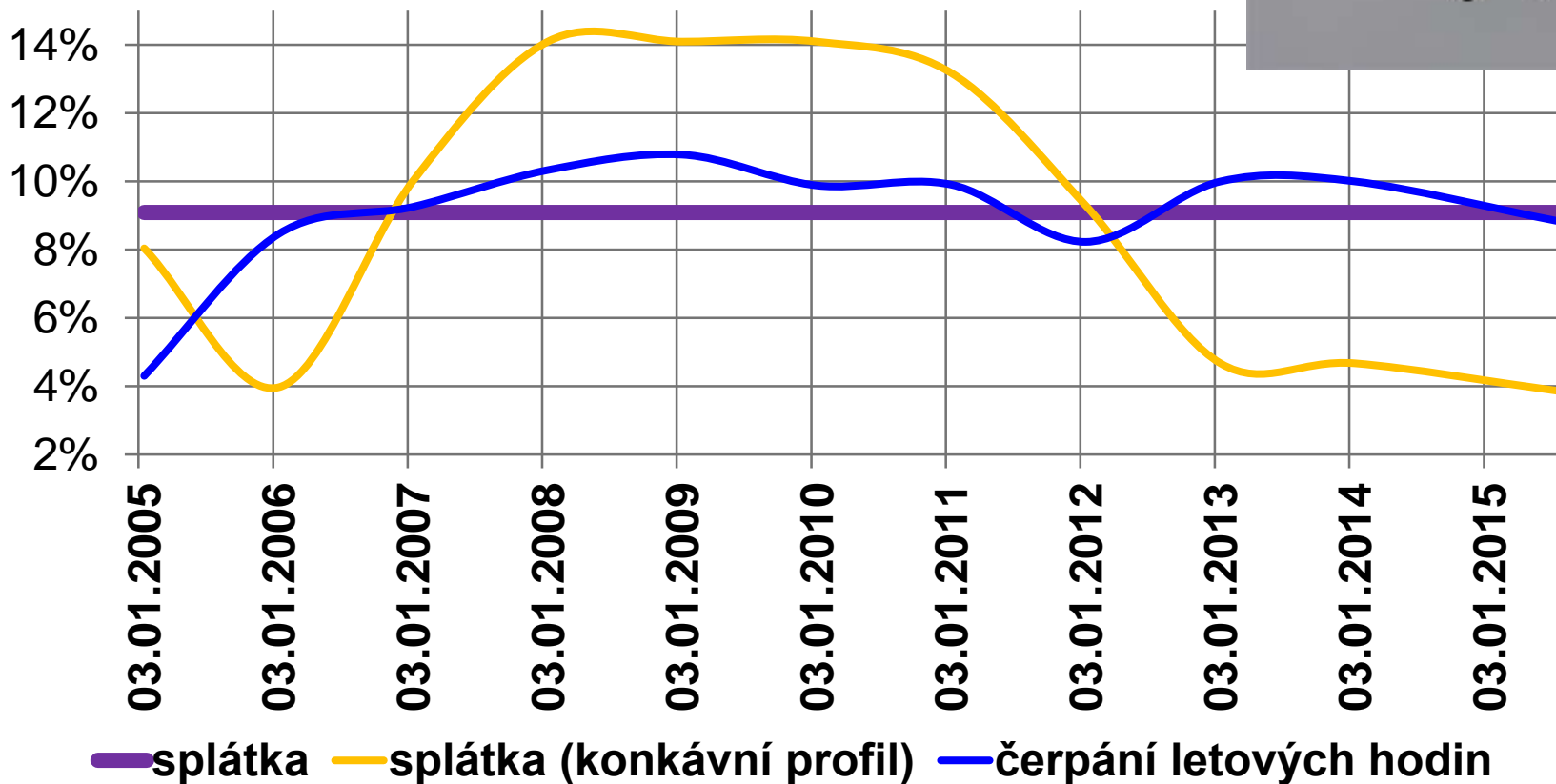
Fáze 2 (Air-Policing): Raytheon AIM-9L/I „Sidewinder“ (dar USA k Pražskému summitu NATO), Raytheon AIM-120C-5 AMRAAM, kanonová munice pro Mauser BK-27

Fáze 3 (JAS): kontejner pro zaměřování pozemních cílů Rafael Litening-GIII, munice vzduch-země (rakety a bomby)

MĚNOVÉ RIZIKO: MĚNOVÝ KURS A PLATBY SPLÁTEK V LETECH 2004-2013

EKONOMICKÉ CHARAKTERISTIKY PRONÁJMU

Air-Policing:

- 1. 5. 2009-31. 9. 2009 (Litva, Lotyšsko, Estonsko)
- 1. 9. 2012-2. 1. 2013 (Litva, Lotyšsko, Estonsko)
- 2014, 2015, 3-5 týdnů, (Island)

HOSPODÁŘSKÉ A STATISTICKÉ SOUVISLOSTI PRONÁJMŮ LETOUNŮ JAS-39 GRIPEN

- Pořízení letounů (všechny letouny dodány do 31. 12. 2005) ovlivnilo:
 - bilanci zahraničního obchodu (částka logistického poolu)
 - výši veřejného dluhu (jednorázová částka kapitálové splátky)
- Od roku 2010 v rámci harmonizace daňové legislativy povinnost platit DPH z každé splátky (platba do 31. 3.)
- Od roku 2014 se do HDP (ESA 2010) započítávají odpisy destruktivní techniky (71 mil. Kč za letoun)
- 2004-2014 offsetový program:
 - 130 % ceny pronájmu, tj. 25,55 mld. Kč
 - 20 % offsetového programu tzv. přímé offsety, tj. 5,1 mld. Kč
- kontrolní závěr NKÚ č. 12/08 *Programy průmyslové spolupráce (offsety) jako nástroj ekonomické kompenzace výdajů státu v souvislosti s plněním podmínek vybraných veřejných zakázek včetně správy daní daňových subjektů zúčastněných na předmětných kontrolovaných programech*

SMLUVNÍ VZTAH

- MoU mezi vládou České republiky a vládou Švédského království o použití JAS 39 GRIPEN Českou republikou (sdělení MZV č. 88/2004 Sb.m.s.)
 - 5.1 Všeobecným záměrem programu průmyslové spolupráce bude prostřednictvím investic, vývozu, převodu technologií, výzkumu a vývojových projektů přispět průmyslové základně České republiky, přičemž bude kladen zvláštní důraz na obranný, a zejména letecký průmysl.
 - 5.2 Obě smluvní strany souhlasí s programem průmyslové spolupráce uvedeným v nabídce vlády Švédského království předložené dne 31. října 2003 vládě České republiky.
 - 5.3 Podmínky tohoto programu průmyslové spolupráce budou upraveny zvláštní smlouvou o průmyslové spolupráci podepsanou mezi Gripen International a českou smluvní stranou Smlouvy. Záměrem smluvních stran je, aby tato smlouva o průmyslové spolupráci vstoupila v platnost ve stejný den jako Smlouva.
 - 5.4 Vláda Švédského království se zavazuje poskytnout do té míry, do jaké to bude možné, své nejlepší služby, aby zajistila plnění programu průmyslové spolupráce ze strany Gripen International nebo Saab AB/BAE Systems.

PROGRAM PRŮMYSLOVÉ SPOLUPRÁCE (OFFSETOVÝ PROGRAM)

- usnesení vlády ČR č. 421 ze dne 17. června 1998 o *postupu při realizaci kompenzujících transakcí (offsetových programů)*
- usnesení vlády ČR č. 9 ze dne 5. ledna 2005 o *Zásadách realizace programů průmyslové spolupráce*
- usnesení vlády ČR ze dne 28. 6. 2010 č. 499, o *Zásadách realizace programů průmyslové spolupráce*
- opatření č. 19/2010 ministra průmyslu a obchodu ze dne 29. října 2010: *směrnice pro realizaci programů průmyslové spolupráce*

	Dodávky zahraničního dodavatele	Subdodávky zahraničního dodavatele pro tuzemské finální dodavatele	Požadovaná hodnota offsetu k hodnotě kontraktu bez DPH (z toho přímé offsety)
1998	> 300 mil. Kč	> 100 mil. Kč	-
2005	> 500 mil. Kč	> 250 mil. Kč	min. 100 % (min. 20 %)
2010	> 1000 mil. Kč	> 500 mil. Kč	max. 100 % (min. 20 %)

PROGRAM PRŮMYSLOVÉ SPOLUPRÁCE (OFFSETOVÝ PROGRAM)

- **Offsetové programy** jsou **ekonomické kompenzace** nákupu techniky, materiálu a služeb (zejména pro obranné a bezpečnostní účely) financované ze státního rozpočtu a vyhlašované v rámci obchodních veřejných soutěží. Offsetové programy zahrnují zejména projekty na podporu exportu, transfer technologie a know-how, nové investice a zakládání společných podniků. Tyto činnosti mohou být zahájeny ještě před vypsáním obchodních veřejných soutěží na veřejné zakázky (tzv. předoffsetové transakce).
- **Offsety** jsou **obchodní aktivity**, které mohou být v budoucnu využity v rámci příslušných kritérií veřejných obchodních soutěží. Vztahují se na nákupy od zahraničního dodavatele v hodnotě nad 300 mil. Kč, nebo na zahraniční subdodávky pro tuzemské finální dodavatele, přesahující hodnotu 100 mil. Kč. **Obecnou podmínkou offsetů je, že musí vždy přinést průmyslový prospěch a něco nového.**

OFFSETOVÝ PROGRAM

Offsetový program musí významně prospět českým ekonomickým zájmům tím, že

1. pomáhá průmyslu České republiky transferem kapitálu do České republiky,
2. otevírá nové vývozní trhy nebo významně zvyšuje existující vývozy českých výrobků, zejména strojírenských,
3. pomáhá transferu progresivních technologií nebo know-how z nebo do České republiky,
4. zvyšuje zaměstnanost v České republice,
5. podporuje produktivní investice v České republice nebo investice prospěšné pro Českou republiku,
6. podporuje výzkum a vývoj v České republice,
7. zavádí speciální služby,
8. je jinak považován za prospěšný.

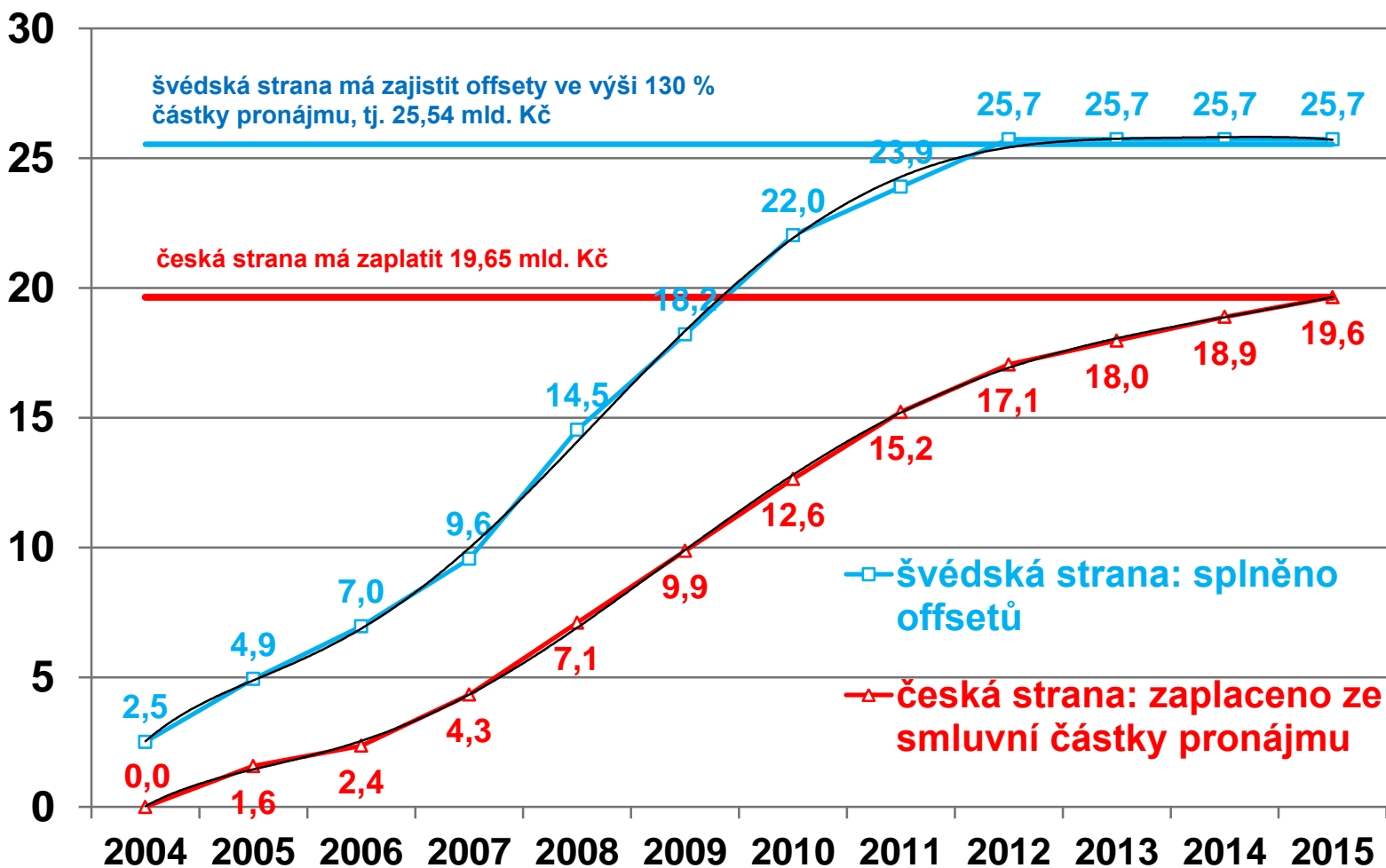
OFFSET

- **přímý offset:** vztahuje se bezprostředně k realizaci předmětu veřejné zakázky, tj. zahrnuje projekty zaměřené na přímou účast českých podnikatelských subjektů na zajišťování této zakázky,
- **nepřímý offset:** veškeré jiné formy offsetu než přímý offset, tj. zapojení tuzemských subjektů do projektů souvisejících s aktivitami uchazeče o veřejnou zakázku, případně do aktivit jím zprostředkovaných u subdodavatelů nebo u jiných podnikatelských subjektů.

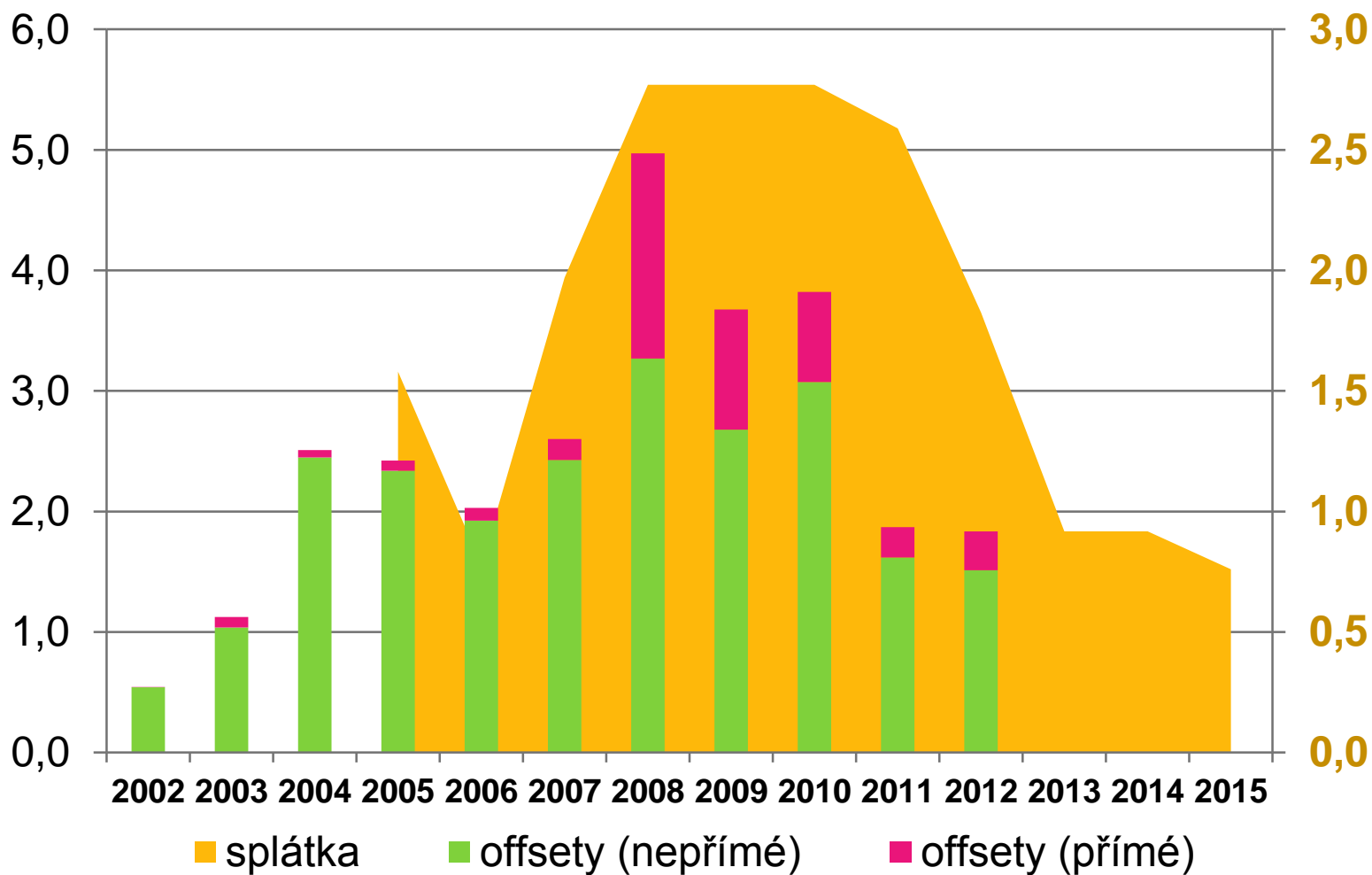
KONTROLNÍ ZÁVĚR NKÚ (2013)

- Offsetová politika je realizována prostřednictvím soukromoprávních smluv. Toto řešení umožňovalo značnou pružnost při sjednávání podmínek s dodavateli veřejných zakázek, současně však nezajišťovalo jednoznačné uplatňování zásad offsetové politiky
- MPO nastavilo Zásady a Pravidla tak, že bylo možné předkládat i již probíhající projekty, jejichž zahájení i realizace předcházely vlastnímu podání návrhu OFT. U těchto OFT vykazovali předkladatelé hodnotu plnění a požadovali její uznání, aniž takový návrh předložili ke schválení jako předoffset.
- Podle MPO nebyly koeficienty v praxi nikdy použity, a to zejména z důvodu zásadního snížení skutečných ekonomických přínosů realizovaných OFT, nemožnosti zajistit jejich objektivní stanovení a zejména z důvodu dlouhodobosti většiny offsetových transakcí a významného rizika netransparentnosti při rozhodování o jejich aplikaci.
- Celková hodnota nesprávně uznaného plnění ze strany MO a MV činí podle zjištění NKÚ nejméně 1 146,2 mil. Kč.
- MPO jako klíčový ústřední orgán státní správy nemělo pod kontrolou a ani nemohlo efektivně ovlivnit směřování offsetů do oblastí, jež jsou pro Českou republiku prioritní.
- Žádný efektivní způsob použití stimulů, který by motivoval k podávání návrhů offsetových transakcí s vysokým přínosem pro ČR, MPO nevytvořilo ani neuplatňovalo.

KUMULOVANÉ PLNĚNÍ ČESKÉ A ŠVÉDSKÉ STRANY VYPLÝVAJÍCÍ ZE SMLOUVY O PRONÁJMU V LETECH 2004 AŽ 2015 (MLD. KČ)

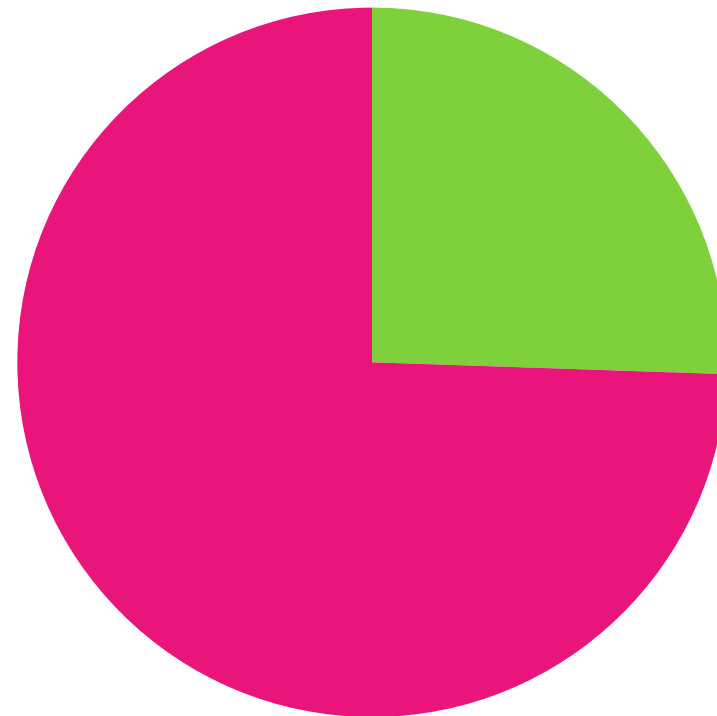

PROGRAM PRŮMYSLOVÉ SPOLUPRÁCE (OFFSETOVÝ PROGRAM), MLD. KČ

GRIPEN: BILANCE 2002-2012

- 2 podniky skončily v úpadku
- 3 transakce s podniky s anonymními akciemi
- Přímá zahraniční investice jen 2 firmy:
 - (Škoda) Brush SEM s.r.o. (2002-2010) – vlastník z GBR
 - Saab Czech s.r.o. (2011-2012) – vlastník z SWE
- 2011 SAAB Group koupil E-COM Slavkov u Brna

- přímé investice
- podpora exportu

LITERATURA

- *Miroslav Kalousek a 20 let jeho politických a úřednických her.* 1. vyd. Praha: Národní fond proti korupci, 2014 (dostupné na <http://www.nfpk.cz/publikace-nfpk/4052>)
- *Chapadla justiční chobotnice v České republice a jejich dosah.* 1. vyd. Praha: Národní fond proti korupci, 2015 (<http://www.nfpk.cz/publikace-nfpk/4053>)